

ગુજરાતની આબોહવા

ગુજરાત મોસમી આબોહવાવાળો પ્રદેશ છે. રાજ્યના ઉત્તર ભાગમાંથી કર્કવૃત્ત પસાર થાય છે. અહીં કચ્છ અને બનાસકાંઠા જિલ્લામાં રણપ્રદેશો છે. ગુજરાતના વિશિષ્ટ આકારને લીધે આબોહવામાં વૈવિધ્ય છે. દરિયાકિનારાના પ્રદેશોમાં દરિયાઈ આબોહવા અનુભવાય છે.

ઋતુઓ :

(1) શિયાળો: ડિસેમ્બરથી ફેબ્રુઆરી માસ દરમિયાન ગુજરાતમાં તાપમાન નીચું રહે છે. જાન્યુઆરી માસ સૌથી ઠંડો હોય છે. દરિયાઈ લહેરોની અસરના પરિણામે દક્ષિણ ગુજરાતમાં તાપમાન વધુ નીચું

જતું નથી. હિમાલયમાં હિમવર્ષા થતાં સમગ્ર ગુજરાતમાં સખત ઠંડીનો અનુભવ થાય છે. ક્યારેક હિમ પણ પડે છે. ક્યારેક શિયાળામાં થોડો વરસાદ પણ પડે છે, જેને 'માવઠું' કહે છે. ગુજરાતનો શિયાળો આરોગ્યપ્ર અને ખુશનુમા હોય છે.

(2) ઉનાળો : માર્ચથી મે માસ દરમિયાન ગુજરાતમાં તાપમાન ઊંચું રહે છે. મે માસ સૌથી વધુ ગરમ હોય છે. દરિયાકિનારાના પ્રદેશમાં ઉનાળો પ્રમાણમાં ઓછો ગરમ રહે છે. ઉત્તર ગુજરાતમાં ક્યારેક 'લૂ' ની પરિસ્થિતિ પણ અનુભવાય છે. ગુજરાતનો ગરમ અને સૂકો હોય છે.

(3) ચોમાસું : જૂનથી સપ્ટેમ્બરનો સમયગાળો 'ચોમાસાની ઋતુ' છે. ગુજરાતમાં ઘણોખરો વરસાદ જુલાઈ અને ઓગસ્ટમાં પડે છે. ચોમાસાની ઋતુ દરમિયાન અરબ સાગર પરથી આવતા વંટોળ ભારે નુકસાન કરે છે. ગુજરાતમાં મોસમી પવનો દ્વારા મળતો વરસાદ ઘણી અનિયમિતતાઓ અને અનિશ્ચિતતાઓ ધરાવતો હોવાથી કેટલીક વાર અતિવૃષ્ટિ અથવા અનાવૃષ્ટિની પરિસ્થિતિ સર્જાય છે. કોઈક વાર સતત સાતથી દસ દિવસ સુધી વરસાદ પડે છે, જેને 'હેલી' કહે છે.

ગુજરાતમાં વરસાદનું પ્રમાણ અને તેનું વિસ્તરણ :

- (i) 100 સેમીથી વધુ : વલસાડ, ડાંગ, નવસારી, સુરત, નર્મદા અને વડોદરા જિલ્લાનો પૂર્વનો વિસ્તાર
 - (ii) 80 થી 100 સેમી સુધી : ભરૂચ અને વડોદરા જિલ્લાનો પશ્ચિમનો વિસ્તાર, દાહોદ, પંચમહાલ, આણંદ, ખેડા અને સાબરકાંઠા જિલ્લાનો વિસ્તાર.
 - (iii) 40 થી 80 સેમી સુધી : અમદાવાદ, ગાંધીનગર, મહેસાણા, પાટણ, બનાસકાંઠા અને સૌરાષ્ટ્રના તમામ જિલ્લાઓનો વિસ્તાર
 - (iv) 40 સેમીથી ઓછો : બનાસકાંઠાનો પશ્ચિમ વિસ્તાર અને સમગ્ર કચ્છ જિલ્લો
- (4) પાછા ફરતા મોસમી પવનોની ઋતુ : ઓક્ટોબર-નવેમ્બરના સમય ગાળાને 'ઋતુ પરિવર્તનનો ગાળો' કહે છે. ઓક્ટોબરની ગરમી લોકોના સ્વાસ્થ્ય પર વિપરીત અસર કરે છે. નવેમ્બરના છેલ્લા એક સપ્તાહમાં ઠંડીનો અનુભવ થાય છે.